

NORGES VASSDRAGS- OG ENERGIDIREKTORAT
(NVE)
Postboks 5091 Majorstua
0301 OSLO

Saksbehandler, innvalgstelefon
Ida Skogstad Styrvold, 33371102

Høringsuttalelse – søknad om endret manøvreringsreglement for Byrtevatn kraftverk - Tokke kommune - Telemark fylke

Vi viser til brev fra NVE datert 04.02.2025, om høring av søknad fra Statkraft Energi AS om tillatelse etter vassdragsreguleringsloven § 9 til å endre et av vilkårene i revidert konsesjon av 17.06.2022 for Tokke-Vinjevassdraget.

Bakgrunn

Statkraft Energi AS søker om tillatelse etter vassdragsreguleringsloven til å endre et av vilkårene i revidert konsesjon av 17.06.2022 for Tokke-Vinjevassdraget. I revidert konsesjon er det stilt krav om at det fra Byrtevatn skal slippes 0,2 m²/s i perioden 15.5–15.9, når vannstanden i magasinet er over kote 435. Det har i ettertid vist seg at nivået i elva nedenfor dammen ligger 1,2 meter høyere enn kravet på kote 435. Ved åpning av luka renner vannet derfor feil vei, fra elva og inn i magasinet. Statkraft viser også til at dagens tappeluke ikke er egnet for ivaretagelse av fastsatt minstevannføring.

Statkraft ønsker seg en løsning som baserer seg på naturlig selvfall, og søker derfor om å endre kotehøyde i kravet til kote 437,5. Ved å endre kotehøyden kan problemet løses ved å etablere en teknisk tappeanordning, basert på rørgjennomføring fra magasinet og ut i tappetunnelen. Etter Statkraft sin vurdering vil ikke endringen av kotehøyden medføre noen ulemper eller negative miljøkonsekvenser.

På bakgrunn av kunnskapen om at vann-nivået i elva ligger 1,2 meter høyere enn kravet på kote 435, og at dagens tappeluke ikke er egnet for å ivareta minstevannføringen har Statkraft utarbeidet fire løsningsforslag (nærmere beskrevet i søknad) for ivaretagelse av vilkåret;

- A. Etablere en teknisk løsning som fungerer fra kote 435 (pumping)
- B. Oppnå selvfall fra kote 435 ved å kanalisere og senke elva Mosåi
- C. Oppnå selvfall ved å tilpasse produksjonen slik at en når kote 437,5 før 15. mai
- D. Oppnå selvfall ved å søke om endring av manøvreringsreglementet til kotehøyde 437,5

Gjennom høring av søknaden ønsker NVE å få inn synspunkter på planene som er presentert i søknaden, om planene bør gjennomføres og eventuelt valg av alternativ.

Statsforvalterens rolle og ansvar

Statsforvalteren er statens representant i fylket, og skal arbeide for at vedtak, mål og retningslinjer fra Stortinget og regjeringen følges opp. Statsforvalterens miljøavdeling er sektormyndighet med forvaltningsoppgaver etter blant annet naturmangfoldloven, forurensingsloven, vannressursloven, vannforskriften og lakse- og innlandsfiskloven med forskrifter. Som høringspart skal vi bidra til at nasjonale og regionale føringer blir lagt til grunn i konsesjons- eller revisjonsprosesser.

Statsforvalterens vurdering

Fra dammen ved Byrtevatn renner Mosåi ca 2,5 km nedover mot Mosevatn. Herfra kalles elva videre for Rukkeåi som så renner ut i Tokkeåi rett oppstrøms Helvetesfossen. Mosåi/Rukkeåi er et vernet vassdrag gjennom Verneplan for vassdrag I fra 1973. Vassdraget er vernet mot ytterligere kraftutbygging på grunn av friluftss- og reiselivsinteresser, særlig de øvre delene av vassdragene, og med hensyn til den ellers store kraftutbyggingen i regionen. Konsesjonen for Tokke-Vinjevassdraget ble gitt i 1956, det ble åpnet for vilkårsrevisjon i 2007, og nye vilkår ble gitt ved kongelig resolusjon 17. juni 2022. I revidert konsesjon ble blant annet kravet om minstevannføring fra Byrtevatn til Mosåi innført.

Statsforvalteren ser det som svært uheldig at kunnskapen om vann-nivåene i elva ikke er blitt tilstrekkelig vurdert gjennom revisjonsprosessen og videre i planarbeidet.

Minstevassføringen fra Byrtevatn skal bidra til en mer stabil vannføring i vassdraget og dermed bedre forholdene som er blitt forringet av reguleringen. I tillegg til å forbedre vannkvalitet og økologisk tilstand i vassdraget, er fastsatt vannslipp fra Byrtevatn også ment å komme de nedre delene av Tokkeåi til gode, og som sammen med restfeltet vil kunne sikre en viss vannføring i Tokkeåi ved tørre perioder eller ved utfall. I NVEs innstilling til OED og departementets videre vurdering, pekes det på at vannslippet fra Byrtevatn i tillegg vil ha positive virkninger på naturmangfoldet, også for bekkekløfta i Rukkeåi som er verdifull med flere rødlista arter.

Vi mener det er viktig at potensielle påvirkninger også nedover i vassdraget derfor blir nøye vurdert i valg av løsning.

Vi har forståelse for at Statkraft ønsker seg en løsning som ikke går ytterligere utover produksjonsmulighetene, og er enige i at man må se på alternativene som gir minst naturinngrep. Alternativ B om kanalisering og senking av Mosåi, samt alternativ A om en teknisk pumpeanordning, bør etter vårt syn derfor utgå som aktuelle løsninger.

For omgjøring av vilkår fastsatt i revidert konsesjon bør det ligge et tungtveiende behov for endring, der også alle alternativ som vil kunne oppfylle vilkårets formål er godt nok utredet. Statsforvalteren stiller seg derfor bak Tokke kommunes tilråding om at det blir gjort ei utgreiing av alternativ C med å tilpasse produksjonen og fastholde kravet om 200 l/s fra 15.mai.

Med hilsen

Grethe Helgås (e.f.)
direktør

Ida Skogstad Styrvold
rådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent